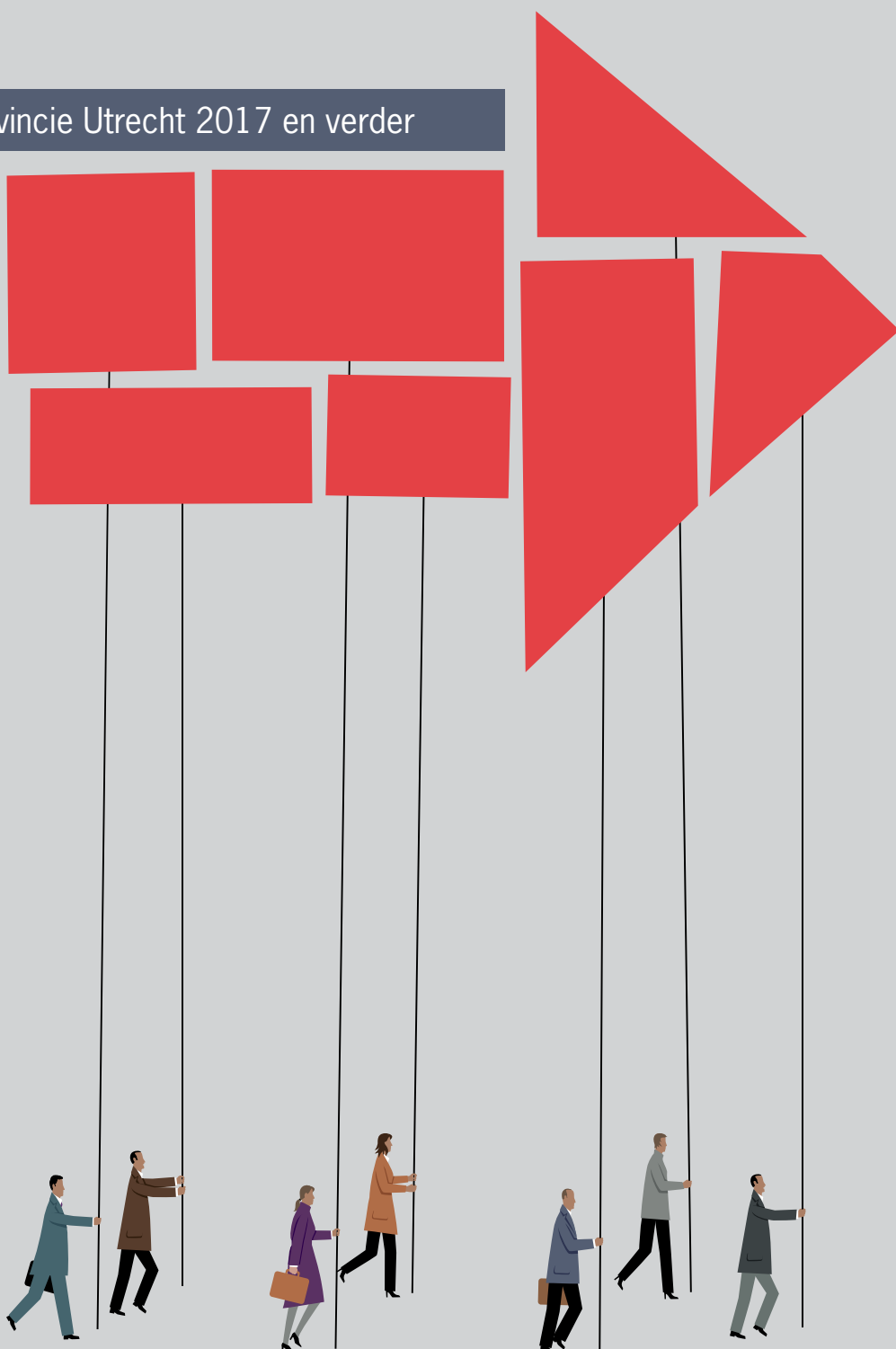

SAMEN BOUWEN AAN DE MAATSCHAPPELIJKE BIBLIOTHEEK

Bibliotheekvisie provincie Utrecht 2017 en verder

SAMEN BOUWEN AAN DE MAATSCHAPPELIJKE BIBLIOTHEEK

**Bibliotheekvisie provincie Utrecht 2017 en verder
30 maart 2017**

VOORWOORD

De bibliotheek is meer dan alleen een uitleenpunt van boeken. Het is een onmisbare maatschappelijke voorziening in een open en moderne samenleving waar mensen zich verder kunnen ontwikkelen. Het is een waardevrije en daardoor buitengewoon waardevolle plek.

Slimmer, creatiever en vaardiger

Alle bibliotheken in het netwerk van de provincie delen de missie om inwoners slimmer, creatiever en vaardiger te maken. Dat kunnen zij niet alleen, daarvoor is een goede samenwerking met partners nodig. De uitvoering hiervan is maatwerk en wordt bepaald door lokale verschillen en keuzes van gemeentebesturen. Het zijn de gemeenten die het lokale bibliotheekwerk mogelijk maken.

Verskillende rollen

Ook voor het Rijk is een rol weggelegd. Zij is verantwoordelijk voor het bibliotheekstelsel als geheel en het Rijk heeft de verantwoordelijkheid voor de digitale bibliotheek. De provincie Utrecht is verantwoordelijk voor de ondersteuning van het regionale bibliothekennetwerk en is een belangrijke schakel tussen de lokale bibliotheken en het Rijk. Ik zie dat als een hele belangrijke rol, want zo zorgen we dat de verbinding blijft.

Ontwikkeling

Bibliotheken in de provincie Utrecht hebben de afgelopen jaren een indrukwekkende ontwikkeling ondergaan en vinden elke keer weer manieren om een belangrijke bijdrage te leveren aan de lokale omgeving. En dit proces gaat nog wel even door. De provincie Utrecht wil de bibliotheken hierbij graag ondersteunen en stimuleren. Dit doen we via onze provinciale ondersteuningsinstelling BiSC. BiSC zorgt voor de ondersteuning van bibliotheken op het gebied van ICT en transport en speelt een belangrijke rol bij de gezamenlijke innovatie.

Mooi voorbeeld hiervan is dat er één bibliotheekpas is waarmee iedereen onder dezelfde voorwaarden toegang krijgt tot alle aangesloten bibliotheken. Dat is uniek in Nederland en een prachtig voorbeeld van de kracht van het netwerk. Daar ben ik trots op!

Ik kijk ernaar uit om met u verder te bouwen aan onze maatschappelijke bibliotheken.

Mariëtte Pennarts-Pouw,
Gedeputeerde Cultuur, Recreatie, Milieu, Bestuur en Europa

INHOUD

1. AANLEIDING EN TOTSTANDKOMING	7
1.1 Aanleiding voor deze nota	7
1.2 De gevolgde aanpak	7
2. CONTEXT: STREVEN NAAR SAMENHANG IN TIJDEN VAN VERANDERING	9
2.1 Bibliotheek verandert, maatschappelijke waarde groeit	9
2.2 Gewijzigde landelijke situatie	11
2.3 Bibliotheken in de cultuur- en erfgoednota	13
3. ANALYSE HUIDIGE SITUATIE: DE PRAGMATISCHE AANPAK WERKT	15
3.1 Er gebeurt veel, veranderingen zetten door	15
3.2 Het vertrouwen in elkaar groeit weer	17
3.3 De rol van BiSC namens de provincie is en blijft van fundamenteel belang	18
4. PROVINCIALE VISIE OP DE BIBLIOTHEEK	21
4.1 De provincie kiest voor de maatschappelijke bibliotheek	21
4.2 Nieuwe vormen van samenwerking leveren veel op	21
4.3 De ondersteuning dient optimaal aan te sluiten bij de opgaven van bibliotheken	23
5. TACTIEK: DOORGAAN OP DEZELFDE WEG EN STROOMLIJNEN	25
5.1 Gezamenlijke innovatieagenda als leidraad	25
5.2 Een scherpere roldefinitie, maar geen fundamentele koerswijziging	26
5.3 Strenger sturen op doelen en resultaten, meer vrijheid in proces	28
6. DE DIRECTEUREN AAN HET WOORD	31
Eric de Haan, directeur Bibliotheek Angstel, Vecht en Venen	31
Erno de Groot, directeur Bibliotheek Eemland	31
Mirjam van den Bremen, directeur Bibliotheek Het Groene Hart	32
Gert Staal, directeur Bibliotheek Lek & IJssel	33
Ton van Vlimmeren, directeur Bibliotheek Utrecht	33
Mieke van Dijk, directeur Bibliotheek Veenendaal	34
Mariet Wolterbeek, directeur Bibliotheek Z-O-U-T	34
Gemma Wiegant, directeur De Tweede Verdieping	35
Bonne Westdorp, directeur RegioCultuurCentrum Idea	35
Peter van Eijk, directeur BiSC	36
BRONNEN	37

DE PROVINCIE UTRECHT
ZIET DE BIBLIOTHEEK
ALS EEN BELANGRIJKE
MAATSCHAPPELIJKE
VOORZIENING.

1. AANLEIDING EN TOTSTANDKOMING

1.1 Aanleiding voor deze nota

De provincie Utrecht heeft in haar cultuur- en erfgoednota 'Alles is NU' de doelen voor het bibliotheekwerk en de beoogde effecten daarvan vastgelegd. Het is duidelijk dat de provincie de bibliotheek ziet als een belangrijke maatschappelijke voorziening.

Daarnaast belooft de provincie in de nota de bescheiden, maar cruciale ondersteunende rol die zij nu speelt ook de komende jaren te blijven spelen. De provincie blijft via Bibliotheek Service Centrum (BiSC) de samenwerking op het gebied van ICT en transport mogelijk maken en ditzelfde geldt voor de gezamenlijke innovatie. Bibliotheken en gemeenten kunnen dus op de provincie blijven rekenen.

In de zojuist genoemde cultuur- en erfgoednota ontbreekt een nadere invulling van het bibliotheekbeleid. De veranderopgaven zijn echter groter dan ooit en de verhoudingen in de sector zijn recent sterk gewijzigd. Het is daarom van groot belang om te definiëren hoe de rol en inzet van de provincie er de komende jaren zou moeten uitzien.

Met het oog op de (globale) evaluatie van de huidige werkwijze en het optekenen van de contouren van die nieuwe rol is een speciaal visietraject ingezet. Daarbij is onder onafhankelijk projectleiderschap van organisatiestrateg Thomas van Dalen een intensief interactief traject uitgevoerd met het doel de nieuwe, aangepaste aanpak af te stemmen op bibliotheken, BiSC, gemeenten en landelijke partners. Alles gebeurt dus in samenspel, want het creëren van draagvlak is niet minder dan een noodzakelijke voorwaarde voor een positief vervolg.

1.2 De gevolgde aanpak

Deze nota is het sluitstuk van een intensief interactief proces. Er is een grondige deskstudie uitgevoerd en er zijn vele gesprekken gevoerd met bibliotheekdirecteuren, medewerkers van BiSC en gemeenteambtenaren, zowel individueel als in groepsverband. Ook zijn er meerdere gesprekken gevoerd met de gedeputeerde Mariëtte Pennarts-Pouw en haar ambtenaren. Daarnaast zijn er stakeholderconferenties georganiseerd in nauwe samenwerking tussen de provincie, BiSC, gemeenten en bibliotheken.

Elke bibliotheekregio kreeg het aanbod een conferentie te organiseren waar relevante, lokale stakeholders uit het maatschappelijk veld en andere relevante domeinen aan deelnamen. Tijdens deze conferenties spraken experts en stakeholders, samen met BiSC, landelijke experts en de provincievertegenwoordigers over de toekomst van de sector. De uitkomsten van deze bijeenkomsten zijn benut voor deze visie.

De specifieke invulling van de conferenties werd op maat en in overleg met de lokale spelers gemaakt. Gemeenteambtenaren bepaalden mede de agenda aan de hand van lokale vraagstukken. Naast de wethouder Cultuur werden soms ook wethouders met de portefeuilles Onderwijs en Sociale Zaken benaderd. De conferenties waren intensieve interactieve dagen waarop denken en praten minstens zo belangrijk waren als luisteren.

Door de inzet van deze verschillende, deels co-creatieve werkvormen is niet alleen een goed beeld ontstaan van de situatie in Utrecht, maar is ook een beleidslijn neergelegd die op draagvlak kan rekenen. Al vroeg in het proces werd duidelijk dat het niet wenselijk en ook niet nodig zou zijn om tot forse inhoudelijke ingrepen te komen. De afstemming met gemeenten is dan ook primair langs ambtelijke lijnen verlopen, daar een bestuurlijke inzet op dat moment niet op zijn plaats was. Niettemin lijkt het verstandig om na vaststelling van deze visie een eerste netwerkconferentie aan de toekomst te wijden waarbij juist voor de wethouders een belangrijke rol is weggelegd. Voor zo'n conferentie zou de Gezamenlijke innovatieagenda voor het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen 2016-2018 een prachtig vertrekpunt kunnen vormen. Op die manier geeft de provincie ook op een natuurlijke manier invulling aan de schakelrol tussen landelijk en lokaal. Wellicht is dit te combineren met een bijeenkomst en/of een inspiratietour over de maatschappelijke bibliotheek voor de Provinciale Staten.

DE BIBLIOTHEEK IS
MEER DAN EEN UIT-
LEENPUNT.
HET GAAT ALLANG
NIET MEER ALLEEN
OM BOEKEN.

2. CONTEXT: STREVEN NAAR SAMENHANG IN TIJDEN VAN VERANDERING

2.1 Bibliotheek verandert, maatschappelijke waarde groeit

Wie vandaag de dag rondloopt in een van de bibliotheken die de provincie Utrecht rijk is heeft een totaal andere ervaring dan dertig jaar geleden. Niet alleen zien de bibliotheken er heel anders uit en zijn het vaak prachtig vormgegeven, eigentijds ingerichte gebouwen geworden, de activiteiten die er plaatsvinden verschillen ook sterk met vroeger, en het zijn er bovendien opvallend veel. Waar vroeger de boekenkasten het beeld domineerden is er nu sprake van een multifunctionele en dynamische voorziening waarin uitlenen tot een van de vele onderdelen van de bedrijfsvoering is gaan behoren. We zien moderne werkplekken waar scholieren in kleine groepjes samen aan de slag zijn. We zien een opa die zijn kleinkinderen voorleest in de gezellige voorleeshoek. Tegelijkertijd geven jonge experts computerles aan digibete senioren en vindt er een uitzending over zelforganisatie in de zorg plaats in de radiostudio. Ondertussen wordt de kleine theaterzaal vast klaargemaakt voor vanavond, want dan is er weer een Tegenlicht Meet-Up waar de inwoners dit keer in gesprek gaan over de uitzending 'Digitale burgerdetectives'. Op het elektronisch informatiebord bij de entree zien we dat een groot aantal maatschappelijke partners op verschillende momenten op de dag de bibliotheek gebruikt als neutrale plek om met mensen in contact te treden.

De moderne bibliotheek in de provincie Utrecht is een bijenkorf waar het bruist van de maatschappelijke activiteiten. De kern van de drijfveren van de Utrechtse bibliotheken is niet wezenlijk veranderd sinds de begintijd, ruim honderd jaar geleden. We noemen het alleen wel anders. Vroeger sprak de chique burgerij over 'volksverheffing'. Tegenwoordig willen de bibliotheken mensen creatiever, slimmer en vaardiger maken. Hier vinden we de participatiesamenleving, zoals veel politici het graag zouden zien, in optima forma. Ook de wat bedaagde, vriendelijke, maar strenge bibliothecaris van vroeger heeft plaatsgemaakt voor de jonge, gedreven netwerker die vaak buiten de deur van de bibliotheek te vinden is. Denk ook aan het nog relatief nieuwe beroep van leesconsulent: dat is de outgoing specialist die met zijn of haar collega's op talloze scholen in de provincie Utrecht de leescultuur een impuls geeft en zorgt dat kinderen lezen echt leuk gaan vinden. Een waardevol streven, want door lezen komt de ontwikkeling van kinderen echt tot bloei. De bibliotheek is dus meer dan alleen een plek. En het gaat allang niet meer alleen om boeken. Computers, iPads, FabLabs, alles wordt ingezet. Juist in deze horizontale samenwerking met scholen, vrijwilligersorganisaties, welzijnsinstellingen, winkeliersverenigingen en initiatieven van burgers wordt een optimaal effect bereikt. Door die lokale worteling ziet de bibliotheek er overal anders uit.

De bibliotheek stuurt op het hele netwerk dat mensen nodig hebben om zich (zoveel mogelijk) op eigen kracht te kunnen blijven ontwikkelen. Als vanouds ontsluit de bibliotheek kennis, informatie en literatuur, maar nieuwer is dat ze ook expliciet faciliteert en verbindt waardoor de middelen (dus) minder statisch zijn.

De maatschappelijke waarde van bibliotheken in deze vorm is groot en laat zich ook in cijfers uitdrukken. Bibliotheek Angstel, Vecht en Venen liet enkele jaren geleden nog een

effectrapportage uitvoeren waarin erkenning van de brede maatschappelijke functie hand in hand ging met hoge waarderingscijfers.

Gek genoeg hobbelt de beeldvorming soms nog een eind achter de feiten aan. Het beeld van de bibliotheek als 'boekenkast' duikt nog regelmatig op, ook in bestuurlijke kringen. Dit achterhaalde beeld van de bibliotheekpraktijk heeft er vermoedelijk aan bijgedragen dat de afgelopen jaren vaak redelijk gemakkelijk grootschalig is bezuinigd op bibliotheken.

Tegelijkertijd leerden de conferenties die in het kader van dit traject werden georganiseerd dat de meeste wethouders en ook de gemeenteraadsleden deze nieuwe bibliotheek nu wel degelijk in het vizier hebben. De gesprekken met ambtenaren in de hele provincie lieten zien dat bibliotheken expliciet worden ingezet bij het oplossen van sociale vraagstukken. Als geen ander staat de rol van de bibliotheek op de kaart als het gaat om de preventie van laaggeletterdheid. Met programma's als BoekStart en de Bibliotheek op school hebben de bibliotheken in relatief korte tijd veel meer kinderen weten te bereiken.

Ook het begrip basisvaardigheden speelt een belangrijke rol binnen de doelstellingen van de nieuwe bibliotheek. Basisvaardigheden zijn die vaardigheden die mensen nodig hebben om deel te kunnen nemen aan de moderne samenleving. Daarbij worden taalvaardigheid, digitale vaardigheden en rekenvaardigheid vaak genoemd.

Bestuurders vinden het onacceptabel dat volwassen Nederlanders niet in staat zijn om mee te draaien in de samenleving omdat zij niet goed genoeg kunnen lezen, rekenen of met computers omgaan. De bredere rol die bibliotheken in dit kader zijn gaan spelen blijkt alleen al uit het feit dat een bibliotheksdirecteur regelmatig niet alleen met de wethouder van Cultuur om de tafel zit, maar dat ook de portefeuillehouders van Onderwijs en Welzijn en steeds vaker ook Sociale Zaken en Werkgelegenheid aanschuiven. Vanwege deze uitbreiding van hun maatschappelijke functie hebben heel veel bibliotheken in de provincie daarom Taalhuizen of digiTaalhuizen opgericht.

Bibliotheken in de provincie Utrecht hebben een indrukwekkende ontwikkeling ondergaan en weten ook op nieuwe manieren maatschappelijke waarde te creëren. Dat proces is nog niet afgelopen, sterker nog: de bibliotheken zijn volop in transitie. Daarbij valt op dat de rol bij de preventie van laaggeletterdheid stevig op de kaart staat. Het uitlenen blijft van belang, maar geleidelijk komt meer nadruk te liggen op programmering. Samenwerking met andere organisaties is aan de orde van de dag. De verhouding tussen gemeenten en bibliotheken is door de bank genomen goed, maar blijft op het punt van financiën soms kwetsbaar. Daarbij speelt mee dat het beeld van de nieuwe bibliotheek nog niet bij iedereen tussen de oren zit.

2.2 Gewijzigde landelijke situatie

Het bibliotheekbeleid is sinds jaar en dag een bestuurlijk complexe aangelegenheid. Een belangrijke verklaring daarvoor is gelegen in het feit dat maar liefst drie overheden zich verantwoordelijk voelen voor de sector. De veranderopgave en de soms gigantische bezuinigingen die de sector in de afgelopen jaren op zich af heeft zien komen hebben het de bibliotheken en hun ambtelijk opdrachtgevers niet bepaald gemakkelijker gemaakt. Het heeft geleid tot veel overleg op

de verschillende bestuurlijke niveaus en soms ook tot dubbel werk. Niet altijd stonden de neuzen dezelfde kant op en ook hebben landelijke transitie soms veel energie gekost.

Te denken valt aan de ontvlechting van de Vereniging Openbare Bibliotheken, de oprichting van het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken en de Digitale Bibliotheek en het recentere opgaan van deze laatste twee in de Koninklijke Bibliotheek (KB). Hoewel gemeenten altijd de meest bepalende financier zijn geweest is de landelijke samenhang en focus voor doorontwikkeling van de sector cruciaal. Het is nog relatief kortgeleden, met de komst van de nieuwe Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob), dat de verhoudingen tegen het licht zijn gehouden en zijn gewijzigd en aangescherpt.

De nieuwe wet formuleert vijf functies voor een openbare bibliotheek:

- ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- organiseren van ontmoeting en debat;
- laten kennis maken met kunst en cultuur.

Een instelling die niet alle vijf functies uitvoert is geen openbare bibliotheek en kan ook worden uitgesloten van het netwerk. Uiteindelijk is het de rol van de KB om een bibliotheekorganisatie uit het netwerk te zetten. De gedachte achter de wet is dat de sector middels een systeem van zelfregulering toeziet op de invulling en de kwaliteit van de vijf functies. Hiervoor bestaat een systeem van certificering waarin eisen worden gesteld die de branche samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) aan openbare bibliotheken stelt. Deze manier van werken legt het zwaartepunt voor de specifieke invulling van de functies bij het lokale bibliotheekwerk.

Netwerk en de functies daarbinnen

Het netwerk is een sleutelbegrip in de nieuwe wet. De minister, de provinciebesturen en de gemeentebesturen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen. In het netwerk werken vervolgens drie typen uitvoerders samen: de lokale bibliotheken, de provinciale ondersteuningsinstellingen (POI's) en de Koninklijke Bibliotheek. De laatste, en dit is nieuw, is verantwoordelijk voor de landelijke digitale bibliotheek. De functies die volgens de wet in dat uitvoeringsnetwerk onder andere tot stand moeten komen zijn het gebruik maken van een gemeenschappelijke catalogus, het deelnemen aan het interbibliotheecaire leenverkeer en het werken vanuit een gezamenlijk collectieplan.

Rolverdeling

Net als voorheen ligt het zwaartepunt bij de gemeenten die het lokale bibliotheekwerk mogelijk maken. Zij gaan over de *fysieke bibliotheek*. Alles wat met het verzamelen, beheren en uitlenen van fysieke media te maken heeft, hoort daar in elk geval bij. Anders dan vroeger stelt de wet dat gemeenten in het digitale domein nog amper een rol hebben (uitgezonderd specifieke lokale toepassingen). Anders dan vroeger worden geen uitspraken gedaan over het noodzakelijke kostenniveau. Dit hangt van de ambities van de gemeenten af.

Het rijk is verantwoordelijk voor het stelsel als geheel. Daarbij geldt ook de specifieke verantwoordelijkheid voor de *digitale bibliotheek*. Dit zou de plaats- en tijdsafhankelijke, centrale publieke toegang tot digitale informatie moeten zijn.

De provincie neemt een belangrijke schakelrol in en is verantwoordelijk voor de ondersteuning van het lokale bibliotheekwerk. Meer specifiek wordt in de wet (artikel 16) benoemd waar de meerwaarde van de provinciale rol dient te liggen.

Artikel 16. Provinciale ondersteuningstaken

1. Een provinciale ondersteuningsinstelling is verantwoordelijk voor de distributie van fysieke werken door middel van het interbibliothecaire leenverkeer binnen de provincie of provincies waardoor zij wordt gesubsidieerd of in stand gehouden.
2. De provinciale ondersteuningsinstellingen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor:
 - a. distributie van fysieke werken door middel van het interbibliothecaire leenverkeer tussen de provincies; en
 - b. ontwikkeling van innovaties ten behoeve van de lokale bibliotheken, in overeenstemming met de Koninklijke Bibliotheek in verband met haar coördinerende taak.

Verwachtingen in de nieuwe wet: sturen op meer samenhang

In de toelichting op de wet wordt gesteld dat de deelname aan één digitale infrastructuur zorgt voor een sterker netwerk. De verwachting wordt uitgesproken dat de deelnemers aan het netwerk steeds meer diensten en producten in gezamenlijkheid kunnen uitvoeren en aanbieden. Uit de wet kan worden opgemaakt dat een bovenlokale ondersteuningsrol van groot belang blijft. Er is zelfs overwogen om te komen tot het samenbrengen van ondersteuningstaken op landelijk niveau.

Daar is van afgezien omdat de verwachting is dat de bovenlokale ondersteuning (onder andere) door fusie van POI's als vanzelf al efficiënter zal worden in de komende jaren.

Duidelijk is dat de wet stuurt op meer samenhang en efficiency in het netwerk en dat het juist op die punten ook een belangrijke rol verwacht van de provincie.

Op landelijk niveau zijn de verhoudingen door een nieuwe wet herijkt. Er wordt nadrukkelijk gestuurd op meer efficiency en samenhang in het bibliotheeknetwerk. De ondersteunende rol van de provincie wordt ook in dat licht gezien. Specifiek gaat het daarbij om de ondersteuning van het interbibliothecaire leenverkeer en om de fysieke distributie over de grenzen van provincies heen. De ontwikkeling van innovaties wordt ook gezien als een taak voor provincies en dient in samenwerking tussen provinciale ondersteuningsorganisaties en onder coördinatie van de Koninklijke Bibliotheek tot stand te komen. Ook dit expliciete samenspel is nieuw.

2.3 Bibliotheken in de cultuur- en erfgoednota

In de cultuur- en erfgoednota 2016-2019 heeft de provincie Utrecht doelen en effecten uitgesproken voor de domeinen cultuur en erfgoed. De provincie formuleert de waarden die de basis vormen voor haar beleid en stuurt op flexibiliteit in de uitvoering. Voor bibliotheken geldt als belangrijkste waarde de bijdrage die ze leveren aan de ontwikkeling van mensen. “De provincie beschouwt bibliotheken als onmisbare voorzieningen in een open en moderne samenleving die mensen in de gelegenheid wil stellen zich te ontwikkelen. Ook voor de leefbaarheid en vitaliteit van de kleine kernen vinden wij bibliotheken van onschatbare waarde. Ontmoetingen zijn niet alleen cruciaal voor onderling vertrouwen, herkenbaarheid en samenhang, maar ook voor het voorkomen van eenzaamheid en het ontwikkelen van wederzijds begrip.”

Tegelijkertijd wordt ook als motief genoemd dat de voorzieningen als gevolg van vergrijzing en krimp onder druk staan.

De provincie wil eraan bijdragen dat voorzieningen in de nieuwe vorm nieuw draagvlak veroveren. “[Wij] hechten [...] er zeer aan dat de bibliotheken hun toekomstige maatschappelijke en educatieve functie verder onderzoeken en ontwikkelen.” De nota geeft aan dat bibliotheken zich op hun rol moeten bezinnen, omdat het uitlenen afneemt terwijl hun functie als ontmoetingsplaats, stimulerende leeromgeving en knooppunt van kennis en cultuur juist toeneemt.

Specifiek voor het bibliotheekwerk worden de volgende effecten beoogd die uiteraard alleen in het netwerk, dus samen met gemeenten en het Rijk, te realiseren zijn:

- De bibliotheken in de provincie Utrecht creëren waarde voor de lokale gemeenschap als plek voor alle inwoners om elkaar te ontmoeten en zich te ontwikkelen.
- De inwoners van Utrecht kunnen goed lezen en schrijven en zijn in staat om internet te gebruiken om informatie te vinden, te filteren en te benutten.
- Er is een vitaal bibliotheeknetwerk in de provincie Utrecht dat alle burgers in staat stelt om van de bibliotheekfuncties gebruik te maken.

In haar nieuwe beleid onderstreept de provincie het grote maatschappelijke belang van bibliotheken en de noodzaak om de bibliotheek opnieuw uit te vinden. Het beleid is te lezen als een oproep aan gemeenten om de positieve ontwikkelingen bij de verschillende bibliotheken in de provincie Utrecht met kracht te blijven ondersteunen. Net als in de nieuwe bibliotheekwet komt in de provinciale cultuur- en erfgoednota 2016 – 2019 het streven terug naar meer samenhang en efficiency in tijden van verandering en diversificatie. Hiermee vormt het beleidskader een logische schakel tussen de actuele Utrechtse ontwikkelingen en de nieuwe wet.

DE BIBLIOTHEKEN IN
DE PROVINCIE UTRECHT
ZIJN SUCCESVOL AAN
HET VERANDEREN.

3. ANALYSE HUIDIGE SITUATIE: DE PRAGMATISCHE AANPAK WERKT

3.1 Er gebeurt veel, veranderingen zetten door

In het kader van deze visie is een groot aantal gesprekken gevoerd met bibliotheekdirecteuren, ambtenaren, vertegenwoordigers van BiSC en andere stakeholders in het bibliotheekveld. Ook vonden verschillende conferenties plaats waar gemeenteraadsleden, wethouders en andere maatschappelijke partners op het gebied van onder andere onderwijs en welzijn zich konden uitspreken over de samenwerking met hun bibliotheken. Het is duidelijk dat optimisme over de veranderingen binnen het bibliotheekveld gerechtvaardigd is. Zoals in de eerste paragraaf van het vorige hoofdstuk al werd beschreven: de bibliotheken in de provincie krijgen geleidelijk een ander karakter en de innovaties die in de afgelopen jaren, ook met hulp van de provincie, tot stand zijn gebracht zetten door. Dit uit zich in nieuwe activiteiten op het gebied van leesbevordering, laaggeletterdheid, taal- en informatievaardigheden, digitale basisvaardigheden en werk en inkomen. Samenwerkingsverbanden met lokale partners worden intensiever en krijgen de vorm van ketensamenwerking. Nieuwe noemers als Taalpunten, (digi)Taalhuizen, de Bibliotheek *op school*, Klik & Tik, Digisterker, FabLabs en opnamestudio's hebben het aanbod van de bibliotheek verbreed en versterkt. Veel van deze vernieuwingen, maar lang niet alle, komen in samenspel met het netwerk tot stand, maar de manier waarop is altijd weer anders. Al deze activiteiten hebben het doel om mensen sterker te maken.

Samenspel

Nieuwe producten komen vaak tot stand in een grillige combinatie van bottom-up en top-down ontwikkelingen. Het is niet altijd gemakkelijk om te zeggen waar deze ontwikkelingen starten. Soms is het in het gesprek tussen gemeenten en bibliotheken dat nieuwe initiatieven ontstaan. Regelmatig zijn ideeën geïnspireerd door die van collega's in de provincie of via netwerkverbanden zoals de Bredebieb. Ook worden concepten of 'formules' verspreid en ondersteund door Stichting Samenwerkende PO's Nederland (SPN), de organisatie van de gezamenlijke provinciale ondersteuningsinstellingen. Daarnaast helpen belangrijke landelijke spelers als Stichting Lezen of Stichting Lezen & Schrijven soms mee om nieuwe richtingen te verkennen. Midden in het netwerk van al deze partijen speelt BiSC, de provinciale ondersteuningsorganisatie van Utrecht, een katalyserende, versterkende en soms ook initiërende rol. De organisatie zorgt er door een pragmatische werkwijze voor dat bibliotheken elkaar op onderwerpen blijven vinden en zij vergemakkelijkt de overdracht. Ook het aanbod van strategisch geprogrammeerde gezamenlijke workshops en cursussen is van belang. Met deze inzet draagt BiSC wezenlijk bij aan de schaalvergroting en de impact van vernieuwingen.

Uiteraard speelt BiSC een funderende rol op het gebied van de 'stelseltaken' ICT en Logistiek, in de concrete vorm van de gezamenlijke pas en toegang tot een provinciale collectie. En in die stelseltaken vinden nog voortdurend vernieuwingen plaats. Een belangrijke factor, zo blijkt uit de gesprekken met bibliotheekdirecteuren, is ook de aanstelling van een nieuwe directeur bij BiSC. De gedrevenheid en de pragmatische en doelgerichte manier van werken die hij met zich meebrengt, maakt dat de organisatie op een stevig draagvlak kan rekenen. Bewijs daarvan is ook te vinden in het onderzoek naar de toetreding van Bibliotheek Veenendaal tot de provinciale infrastructuur en het feit dat de betrekkingen met Bibliotheek Nieuwegein weer zijn aangehaald.

Het bibliotheekwerk floreert

Het is niet overdreven om te zeggen dat het bibliotheekwerk in de provincie Utrecht floreert. Naast de genoemde nieuwe producten blijkt dit ook uit het structureel stijgende aantal jeugdleden als gevolg van de invoering van de Bibliotheek *op school*. Bibliotheken Z-O-U-T, Angstel Vecht en Venen en Het Groene Hart introduceren succesvol nieuwe producten in het sociale domein. Bibliotheek Nieuwegein geldt als een vernieuwer pur sang. En de mooie nieuwe vestigingen zoals het Eemhuis in Amersfoort brengen nieuwe bezoekersstromen op gang en zijn katalysator voor nieuwe producten. Bibliotheek Veenendaal heeft grote impact als drijvende kracht achter De Cultuurfabriek. Ook de aanstaande nieuwe centrale vestiging van Bibliotheek Utrecht in het oude postkantoor op de Neude zal naar verwachting zo'n vernieuwende rol gaan spelen. Bibliotheek Lek & IJssel heeft na een heftige periode zichzelf hervonden en maakt zich op voor de volgende slag. Kortom, er is alle reden om optimistisch te zijn over de toekomst van de bibliotheek nieuwe stijl in de provincie Utrecht.

Tegelijkertijd voedt de afname van de klassieke taken nog steeds een gevoel van bezorgdheid, ook bij ambtenaren en bestuurders in de provincie. De algemene ledenaantallen en de uitleeningen blijven teruglopen en in de gesprekken is regelmatig de vraag gesteld of de veranderingen wel snel genoeg gaan. Want terwijl het belang van de klassieke taak afneemt, slokt de uitleenfunctie nog steeds het grootste deel van het budget op. Een kwetsbaar punt dat met het voorgaande samenhangt betreft ook de eigen inkomsten. De nieuwe producten en nieuwe strategieën leiden nog lang niet altijd tot extra inkomsten, terwijl een meer hybride financiering (waarbij er een betere balans komt tussen subsidie-inkomsten en eigen inkomsten) de positie van de bibliotheek zou kunnen verstevigen.

Dit soort zorgen wordt versterkt door de ervaringen in Lopik, waar bleek dat de gemeente niet langer overtuigd was van de meerwaarde van de bibliotheek en waar de subsidie werd stopgezet en voor een goedkope oplossing werd gekozen buiten het netwerk. Deze kwestie raakt aan de eerdergenoemde beeldvorming die achter lijkt te lopen op de nieuwe realiteit. Reden te meer om de interactie met de bevolking, samenwerkingspartners en stakeholders sterk te intensiveren in de komende jaren. De hardnekkige maar misplaatste beeldvorming van de bibliotheek als een met grote en fundamentele toekomstvragen worstelende organisatie is niet meer van deze tijd.

De bibliotheken in de provincie Utrecht zijn succesvol aan het veranderen en de provincie heeft daar via BiSC een belangrijke rol in gespeeld. De vraag blijft echter gerechtvaardigd of de veranderingen snel genoeg gaan. De klassieke uitleentaak neemt nog steeds de grootste hap uit de budgetten en de uitleencijfers dalen. Zorgwekkender is dat het beeld van de nieuwe bibliotheek nog steeds niet altijd helder genoeg voor het voetlicht wordt gebracht. Bestuurders, inwoners en politici maken daardoor soms afwegingen die ongunstig zijn voor de bibliotheken.

3.2 Het vertrouwen in elkaar groeit weer

Een belangrijke kwetsbaarheid in het bibliotheekveld wordt gevormd door de onderlinge verhoudingen die in de provincie Utrecht (nog) niet optimaal zijn. De uitwerking van het rapport 'Een uitgelezen kans' van de Adviescommissie Utrechts Bibliotheekstelsel in 2010 lijkt de voornaamste veroorzaker hiervan. Het proces dat na dit rapport volgde heeft het vertrouwen in de kracht van de gezamenlijkheid geen goed gedaan. De commissie kwam toentertijd tot de conclusie dat de bibliotheken in de provincie Utrecht het beste zouden kunnen

komen tot een federatie of fusie om meer slagkracht en efficiency te bewerkstelligen. Deze ambitie bleek gaandeweg bestuurlijk een brug te ver. De gemeenten verschillen onderling sterk en wilden graag grip houden op hun eigen middelen en 'hun' bibliotheken. Het proces heeft echter wel gezorgd voor spanningen op verschillende fronten die tot de dag van vandaag doorwerken. Het is niet de bedoeling om dit proces via deze visie te evalueren of verder in detail te behandelen, maar het is duidelijk dat die gebeurtenissen de onderlinge verhoudingen tussen directeuren en ook de verhoudingen tussen BiSC en de bibliotheken weinig goed hebben gedaan.

Ook het vertrouwen in de provincie is niet gesterkt door dit proces. De gesprekken leren dat de provincie wellicht een te grote broek heeft aangetrokken, mede gezien de financiële inzet in het bibliotheekveld die beperkt is in verhouding tot de bijdragen van gemeenten. Al te grote ambities van de kant van de provincie of een als bevoogdend ervaren opstelling zullen ook in de toekomst naar verwachting averechts werken. In dat opzicht sluit de huidige, meer bescheiden aanpak per saldo goed aan op de gevoeligheid van gemeenten en bibliotheken op dit punt. Duidelijk is dat de gekozen interactieve aanpak voor de totstandkoming van deze visie ook zeer wordt gewaardeerd.

In aansluiting daarop lijkt de pragmatisch-zakelijke benadering die BiSC kiest een goede manier om het in het verleden verloren vertrouwen in elkaar te herstellen. Daarbij is het van belang dat zowel BiSC als de provincie uiterste transparantie betrachten in het opereren, met name bij de besteding van middelen.

In het recente verleden is een poging gedaan om de bibliotheken in Utrecht te laten fuseren tot één organisatie. Dit was in bestuurlijk opzicht een stap te ver. De gevolgen van dat proces zijn nog voelbaar. Het is lastig om de vinger op de zere plek te leggen, maar het is duidelijk dat de onderlinge relaties mede als gevolg van dat proces niet optimaal zijn. Het vertrouwen in het gezamenlijke kunnen heeft een forse knauw gekregen. De daaropvolgende meer bescheiden en pragmatische manier van werken die door de provincie en in lijn daarmee door BiSC werd ingezet, zet gelukkig zoden aan de dijk. Daardoor vindt herstel van vertrouwen plaats.

3.3 De rol van BiSC namens de provincie is en blijft van fundamenteel belang

Zonder de provinciale inzet via BiSC zou een groot deel van de bibliotheken in de provincie in ernstige problemen komen. De bibliotheekorganisaties verschillen in veel opzichten, maar ze staan bepaald niet los van elkaar. De infrastructuur en de 'backoffices' zijn ten dele met elkaar vervlochten dankzij de inzet van BiSC. De bibliotheken functioneren met elkaar in één netwerk als delen van een groter landelijk geheel. Elke organisatie profiteert van de funderende ondersteuning die de provincie mogelijk maakt. De nog steeds tamelijk wankelende financiële positie van enkele bibliotheken maakt de afhankelijkheid nog groter. Ook door landelijke spelers wordt erkend dat

de provincies en de provinciale ondersteuningsinstellingen een belangrijke rol hadden en hebben in het proces van bibliotheekvernieuwing.

Mede als gevolg van de nieuwe wet wordt op landelijk niveau ook geleidelijk meer gezamenlijkheid en samenhang zichtbaar. Meer dan ooit staan de neuzen dezelfde kant op. De ontwikkeling en de implementatie van zowel het succesvolle programma de Bibliotheek *op school* als ook van veel Taalhuizen kwamen in een intensieve wisselwerking met landelijke spelers tot stand. Hetzelfde geldt voor de implementatie van het convenant dat de Belastingdienst, de Koninklijke Bibliotheek en de openbare bibliotheken sloten met het doel te gaan samenwerken om mensen te helpen in hun contact met de *e-overheid*. Ook de eerdergenoemde ondersteuning door de SPN, de organisatie van de gezamenlijke provinciale ondersteuningsinstellingen, is van belang geweest voor de intensievere samenwerking. Een cruciale rol voor de toekomst is daarnaast weggelegd voor de Gezamenlijke innovatieagenda voor het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen 2016-2018, vastgesteld door het Ministerie van OCW, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de VNG. In het volgende hoofdstuk wordt hier verder op ingegaan.

De gesprekken leren dat BiSC tot voor kort een wel heel groot aantal kleinere programma's en projecten in leven hield. Voor de doorontwikkeling van de innovatie-activiteiten is het de moeite waard om te streven naar een zo beperkt mogelijk aantal robuuste projecten waaraan zoveel mogelijk bibliotheken meedoen. Daarbij is het ook nastrevenswaardig om te onderzoeken of de actieve participatie in innovatieprojecten (in termen van middelen en mensen) kan worden verbreed. Wat zou het mooi zijn als een groot aantal stakeholders, overheden en mogelijk ook het bedrijfsleven in de innovatieagenda zou participeren, ook in materiële zin. Dat zou het draagvlak en de succeskansen sterk kunnen vergroten. Daarnaast zou het helpen als doelen specifiekere worden benoemd en de resultaten meer systematisch worden gemonitord, niet om een afrekencultuur te creëren, maar om altijd het juiste en kritische gesprek te kunnen voeren.

Een bescheiden versturende werking in de vigerende provinciale aanpak lijkt uit te gaan van het subsidieprogramma 'lijn 3' dat in 2013 werd geïntroduceerd. Het betreft een relatief beperkt bedrag (€160.000 per jaar) voor 'innovatie en ondernemerschap' dat op basis van tamelijk globale richtlijnen buiten BiSC om door de provincie aan bibliotheken kan worden verstrekt. Terwijl het is bedoeld als 'externe prikkel om meer beweging te krijgen', heeft dit gebaar van de provincie het vertrouwen in de primaire motor van het provinciaal beleid, namelijk BiSC, niet versterkt. Hoewel er geen enkele reden is om te stellen dat de projecten die hieruit zijn gefinancierd niet goed zouden zijn, blijft het effect van een zo beperkt bedrag op het provinciale bibliotheekveld gering. Daarbij moet echter wel worden geconstateerd dat het instrument de nodige ruis heeft veroorzaakt, omdat het bij stakeholders de suggestie wekt dat er buiten BiSC om altijd nog wel wat 'te halen is' bij de provincie. Een striktere rolopvatting van de provincie zou het bibliotheekveld ten goede kunnen komen. Die operationele rol is in het stelsel voor BiSC weggelegd. Uiteraard zit in deze rol ook een belangrijke vernieuwingsopgave verpakt. Daarop wordt verder ingegaan in hoofdstuk 5.

De provinciale ondersteuningstaken leggen een belangrijk fundament onder de bedrijfsvoering van de Utrechtse bibliotheken. Zonder deze inzet zou vrijwel geen van de bibliotheken kunnen functioneren. De provinciale rol in het innovatieproces krijgt een sterkere focus doordat ook landelijk meer richting en samenhang is ontstaan. Om meer slagkracht te krijgen, zou de provincie moeten stoppen met 'lijn 3' en zou BiSC een wat robuuster innovatieprogramma kunnen gaan voeren.

DE BIBLIOTHEEK WORDT
INGEZET OM SOCIALE
VRAAGSTUKKEN AAN TE
PAKKEN.

4. PROVINCIALE VISIE OP DE BIBLIOTHEEK

4.1 De provincie kiest voor de maatschappelijke bibliotheek

In de cultuur-en erfgoednota 'Alles is NU', die het uitgangspunt vormt voor deze visie, stelt de provincie de maatschappelijke functie van de bibliotheek centraal. Dit doet ze vanuit de verwachting dat de bibliotheken voor nog meer impact kunnen zorgen als ze zich nog sterker in het maatschappelijke hart van de samenleving plaatsen. Deze rol ligt in het verlengde van de historische doelstelling van bibliotheken tot 'verheffing van het volk'.

In een periode waarin de afstand tussen verschillende bevolkingsgroepen steeds groter dreigt te worden en waarin veel burgers niet mee kunnen komen is deze opgave onverminderd relevant. Het aantal laaggeletterden is nog steeds hoog en het aantal mensen aan wie de digitale samenleving voorbij gaat is groot. De bibliotheek kan worden ingezet om sociale vraagstukken aan te pakken. Ondertussen blijft het lezen van een boek heel belangrijk voor de ontwikkeling van de taalvaardigheid van een kind.

De provincie wil in het bibliotheekveld optreden als schakel tussen het landelijke en het lokale beleid van de overheden. Met een uitgesproken keuze voor de maatschappelijke bibliotheek wil de provincie ook gemeenten en andere maatschappelijke partners uitdagen om samen met bibliotheken op te (blijven) trekken bij het oplossen van maatschappelijke problemen. Vroeger stelden de bibliotheken alleen boeken beschikbaar, nu kunnen de bibliotheken zoveel meer. In samenspel met cultuur, onderwijs, gezondheidszorg en welzijn kunnen bibliotheken ervoor zorgen dat meer mensen daadwerkelijk deelnemen aan de samenleving en zich ook een gewaardeerd lid van die samenleving blijven voelen.

De provincie ziet de bibliotheek als een betrouwbare partner voor overheden en andere publieke spelers. De bibliotheek staat als geen ander dicht bij de burgers en dus in het hart van de maatschappij. Bibliotheken en gemeenten kunnen samen optrekken bij het aanpakken van maatschappelijke opgaven. Gemeenten die de bibliotheek op die manier positioneren kunnen nog meer plezier van de organisatie hebben en kunnen ook een hoger maatschappelijk rendement verwachten.

4.2 Nieuwe vormen van samenwerking leveren veel op

Om de hierboven beschreven maatschappelijke rol waar te kunnen maken zijn nieuwe methoden en organisatievormen nodig. De meer hiërarchische, *verticale* manieren van werken zijn vaak niet meer effectief. Veel instellingen weten dat samenwerking over de grenzen van domeinen nodig is om daadwerkelijk positieve veranderingen te bewerkstelligen.

De provincie beschouwt de praktijk dat de bibliotheken in de provincie steeds meer in *ketensamenwerking*¹

¹ Ketensamenwerking is een vorm van samenwerking tussen partijen die opeenvolgend met elkaar samenwerken aan één product of proces. Ketensamenwerking is de vorm van samenwerking tussen partijen onderling die in eerste instantie geen directe zakelijke afspraak met elkaar behoeven te hebben, maar indirect gezamenlijk wel verantwoordelijk zijn voor het tot stand komen van een project en/of het produceren van een projectdoelstelling (werken aan een vraagstelling (in een project) om het beste (project-) resultaat te bereiken). Gedurende het proces kunnen wel (meerdere) zakelijke relaties ontstaan indien dit voor het proces of product van belang is. (Bron: Wikipedia).

hun functies realiseren daarom als een positieve ontwikkeling. Ook veel nieuwe producten komen juist in die samenwerking tot stand. Een goed voorbeeld daarvan is de *Bibliotheek op school*. Voor veel partners blijkt samenwerking met de bibliotheek van cruciaal belang. Want bijna iedereen komt graag in de bibliotheek. De bibliotheek heeft verstand van leuke boeken en van informatie die klopt. De bibliotheek weet hoe je informatie voor iedereen beschikbaar stelt en hoe je dat op een aantrekkelijke manier presenteert. De bibliotheek weet hoe je door een goede programmering informatie tot leven kunt brengen. Als organisatie wordt de bibliotheek als betrouwbaar en neutraal beschouwd. Daarbij komt dat de bibliotheek een vanzelfsprekende, waardevrije voorziening is. Het is een aantrekkelijke, laagdrempelige plek waar heel veel verschillende soorten mensen graag komen. Het belang van de fysieke bibliotheek is voor het uitoefenen van de functies misschien nog wel belangrijker dan ooit. De bibliotheek is de ontmoetingsplek en ook op die manier de spin in het web. Ook veel vrijwilligersorganisaties en burgerinitiatieven binden zich om al deze redenen graag aan de bibliotheek. Het is niet zo dat bibliotheken en andere partners elkaars rollen en functies overnemen of elkaar daarop zouden dreigen te beconcurreren. Juist door uit te gaan van de eigen expertise en mogelijkheden van de verschillende partners kan kwaliteit ontstaan en kan samen een beter resultaat worden bereikt.

Deze samenwerking tussen partijen gaat steeds verder en komt zowel buiten als binnen het gebouw tot uitdrukking. Recent onderzoek van de Vereniging van Openbare Bibliotheken leert dat meer dan de helft van de bibliotheken inmiddels haar huisvesting deelt met partners. Ook is fusie steeds vaker aan de orde. De grenzen tussen bibliotheken en andere organisaties worden diffuser en de effectiviteit neemt daardoor toe. Voordeel is dat het bij samenwerking niet meer om de identiteit van de individuele partijen gaat, maar om de bijdrage die gezamenlijk kan worden geleverd aan de lokale samenleving.

Daarom is het volgens de provincie van belang om in het bibliotheekbeleid de vijf wettelijke functies van bibliotheken centraal te stellen en niet zozeer de organisatievorm of het gebouw op zichzelf. Want die organisatie- en fysieke vorm zal blijven veranderen. De bibliotheekfuncties zullen als het goed is steeds de vorm aannemen die past bij de omgeving. Dat betekent dat er altijd weer nieuwe samenwerkingen zullen ontstaan en dat steeds gezocht wordt naar nieuwe producten als oplossing voor nieuwe vragen. Die vraaggerichte, steeds weer veranderende bibliotheek die er in elke gemeente weer anders uitziet, is de bibliotheek van de toekomst.

Bibliotheken in de provincie werken steeds intensiever samen met instellingen op het gebied van o.a. onderwijs, cultuur, gezondheidszorg en welzijn. Het is daarbij zeker niet de bedoeling dat bibliotheken en andere partners elkaars rollen en functies overnemen of elkaar beconcurreren. Juist door uit te gaan van de eigen expertise en competenties van de verschillende partners kan kwaliteit ontstaan en kan samen meer worden gerealiseerd voor hetzelfde geld.

4.3 De ondersteuning dient optimaal aan te sluiten bij de opgaven van bibliotheken

In het netwerk delen alle bibliotheken in de provincie de missie om in samenspel met anderen de mensen **slimmer, creatiever en vaardiger** te maken. Overal doen ze dat op een andere manier. Lezen en leesbevordering blijven het vertrekpunt en ook de fysieke plek is een constante. De gesprekken met bibliothekdirecteuren leren niettemin dat voor het beleid deze missie bepalend moet zijn en niet zozeer de vorm. Elke bibliotheek zal hierin samen met het gemeentebestuur andere keuzes willen maken. De provincie kan en wil gemeenten en bibliotheken niet voorschrijven hoe ze hun rol moeten spelen. Zoals in de vorige paragraaf werd beschreven is flexibiliteit voor de bibliotheek eerder een voorwaarde dan een vrijblijvende kwaliteit. De provinciale taken dienen via BiSC steeds zo te worden ingericht dat zij de bibliotheken nog beter in staat stellen om die meer dynamische rol te spelen.

Door transport en ICT geleidelijk efficiënter en effectiever uit te voeren kan meer ruimte worden vrijgemaakt voor het ondersteunen bij innovaties. Dat bibliotheken en overheden er in de provincie Utrecht in slaagden om via één bibliotheekpas onder dezelfde voorwaarden toegang te kunnen bieden tot de hele provinciale collectie is een prachtig voorbeeld van de kracht van het netwerk.

De komende jaren zou gegarandeerd moeten worden dat bibliotheken optimaal van het netwerk en van elkaar blijven profiteren. Via BiSC kan dit verregaand worden gefaciliteerd. BiSC kan zich inzetten voor de doorontwikkeling van het stelsel. De kunst is om dat op zo'n manier te doen dat de successen van een individuele bibliotheek kunnen leiden tot versterking van alle bibliotheken.

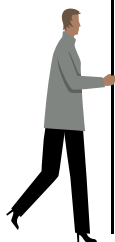
Alertheid van de kant van de provincie is daarom cruciaal. De veranderingen gaan soms heel snel en het is niet altijd goed te voorspellen wanneer zich kansen en opgaven voordoen. Maatwerk en het vermogen om snel in te spelen op de actualiteit zijn steeds belangrijker geworden. BiSC zal de ontwikkelingen bij bibliotheken van dichtbij moeten kunnen blijven volgen en zal meer dan vroeger in staat moeten zijn om snel en adequaat ondersteuning op maat te bieden. De provincie dient BiSC in staat te stellen om dat nog beter dan nu te kunnen doen.

De toekomst van de bibliotheek is flexibel. Elke bibliotheek zal zich steeds opnieuw moeten uitvinden in de context van de lokale samenleving. De provinciale ondersteuning via ICT en transport blijft een belangrijke ruggengraat. Tegelijkertijd is het zaak om samen te blijven innoveren en te zorgen dat bibliotheken waar mogelijk samen optrekken en leren van elkaar. Daarnaast is het van belang BiSC in staat te stellen om flexibiliteit en maatwerk te leveren.

Illustratie van de prioriteiten uit de innovatieagenda met de klassieke bibliotheek in het hart.

DOOR PERMANENT TE
INNOVEREN DRAAGT HET
BIBLIOTHEEKNETWERK
BIJ AAN DE LANDELIJKE
AMBITIES.

5. TACTIEK: DOORGAAN OP DEZELFDE WEG EN STROOMLIJNEN

5.1 Gezamenlijke innovatieagenda als leidraad

De provincie wil de Gezamenlijke innovatieagenda voor het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen 2016-2018 als leidraad voor de verdere uitvoering van het provinciaal beleid aanhouden. Deze keuze is besproken met de gemeenten en kan op steun rekenen. Deze agenda, die door de KB is opgesteld in opdracht van het Ministerie van OCW, IPO en de VNG, is ontwikkeld samen met het bibliotheekveld, de overheden en een groot aantal landelijke partners. De onderwerpen die daarin aan de orde komen sluiten naadloos aan op de provinciale cultuur- en erfgoednota. De breed gedeelde innovatieagenda legt de nadruk op vier prioriteiten en de daaruit volgende ambities. Hierna volgt de letterlijke tekst per ambitie uit de agenda. Interessant is dat in feite ook de klassieke taken, en hiermee dus ook de infrastructurele taken, onderdeel uitmaken van de innovatieagenda.

Ambitie Jeugd & onderwijs (prioriteit 1)

Door permanent te innoveren wil het bibliotheeknetwerk een aantoonbare bijdrage leveren aan het stimuleren van lezen, bevorderen van leesplezier en het versterken van 21st century skills, de taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van kinderen en jongeren, het voorkomen van taalachterstanden en laaggeletterdheid op latere leeftijd en het creëren van de bibliotheek als plek waar kinderen en jeugd graag verblijven om kennis op te doen en vaardigheden te ontwikkelen. Op die wijze levert het bibliotheeknetwerk een bijdrage aan het realiseren van de doelen die in het Actieprogramma Tel mee met Taal en in de Ambitie-agenda van de Leescoalitie zijn geformuleerd, aan het bereiken van digitale ambities die de KB in haar beleidsplan heeft genoemd en aan het bevorderen van gelijke kansen.

Ambitie Participatie & zelfredzaamheid (prioriteit 2)

Door permanent te innoveren wil het bibliotheeknetwerk een aantoonbare bijdrage leveren aan het vergroten van de zelfredzaamheid en participatie van burgers die niet over voldoende vaardigheden beschikken om goed te kunnen meekomen in de maatschappij of die een leesbeperking hebben. Het bibliotheeknetwerk helpt, in afstemming en samenwerking met andere organisaties, deze burgers hun vaardigheden (basisvaardigheden zoals taalvaardigheid, leesvaardigheid, digitale vaardigheid) te ontwikkelen, sociale cohesie te bevorderen en ongelijke kansen en segregatie tegen te gaan en levert daarmee een bijdrage aan het vergroten van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek en het realiseren van de geformuleerde doelen in Tel mee met Taal en de Leescoalitie.

Ambitie Persoonlijke ontwikkeling (prioriteit 3)

Door permanent te innoveren wil het bibliotheeknetwerk bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling van iedereen. Als lid van de bibliotheek of als gebruiker van de bibliotheekdienstverlening of als bezoeker van een vestiging of bibliotheekwebsite wordt iedereen in staat gesteld zich als individu te ontplooiën en een leven lang te leren.

Ambitie Verandering & verbreding van de klassieke bibliotheek in het netwerk (prioriteit 4)

Door permanent te innoveren (en te digitaliseren) wil het bibliotheeknetwerk de uitleenfunctie effectiever en efficiënter organiseren én wil het bibliotheeknetwerk nieuwe (bedrijfs)modellen ontwikkelen en nieuw aanbod ontwikkelen en uittesten die kunnen bijdragen aan een vitaal en dekkend netwerk van bibliotheekvoorzieningen. Via die weg kunnen middelen worden vrijgespeeld om de maatschappelijk-educatieve functie van de bibliotheek verder uit te bouwen en tijd en geld in te zetten op de nieuwe klantbehoeften.

Naast de bibliotheekwet kan de Gezamenlijke innovatieagenda voor het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen 2016-2018 het beste als leidraad dienen. Deze agenda is in opdracht van het IPO, OCW en de VNG opgesteld. Het mooie van deze agenda is dat ook de klassieke bibliotheektaken er in feite onderdeel van uitmaken.

5.2 Een scherpere roldefinitie, maar geen fundamentele koerswijziging

Voor een succesvolle voortzetting van het provinciaal beleid zouden stelligheid en een zekere bescheidenheid hand in hand moeten gaan. Duidelijk is dat het bibliotheekveld nog een kansrijke, maar zware innovatie-opgave wacht in de komende jaren. Dit vraagt om een goede en gerichte samenwerking waarin ieder zijn rol pakt en zo min mogelijk energie verloren gaat aan 'gedoe'. Daarom is het van groot belang om de aansluiting te zoeken bij de specifieke rol zoals de nieuwe Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen die aan de provincie toekent. In lijn daarmee wordt de gezamenlijke innovatieagenda voor het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen als sleutel beschouwd. In die zin is er niet langer sprake van het voeren van een eigen, min of meer autonome beleidsagenda. De provincie wil zich als schakel opstellen tussen de innovatieagenda en de lokale uitvoering en zal zich, via BiSC, meer moeten toeleveren op de sturing op resultaten en kwaliteit.

Er is geen reden om de provinciale koers die in 2013 werd vastgesteld fundamenteel te wijzigen. De gezamenlijkheid die in de provincie Utrecht is bereikt in de afgelopen jaren moet behouden blijven. De infrastructurele taken blijven even belangrijk en ook de innovatieactiviteiten blijven relevant. Elke wettelijke bibliotheek zou mee moeten kunnen blijven doen op die onderdelen die de bibliotheek het beste passen. Daarbij is het interessant om het accent in de uitvoering iets te verleggen naar een implementatie van de gezamenlijke innovatieagenda.

Specifieke wijzigingen die wel nuttig lijken ter bevordering van het netwerk en omwille van een zo zuiver mogelijk rollenspel betreffen het opheffen van 'lijn 3' en de verruiming van de kaders voor BiSC. BiSC zal als vooruitgeschoven post van de provincie nadrukkelijk het gezicht moeten zijn van het provinciaal beleid. Zo kan worden voorkomen dat de ontorechte indruk wordt gewekt dat er soms licht zit tussen opdrachtgever en opdrachtnemer.

Verder is het aan te raden om de schotten tussen de meer klassieke taken en de innovatietaken op te heffen, zodat door efficiëntie geleidelijk meer geld vrij gemaakt kan worden uit het eerste ten gunste van het tweede.

Het grote verschil met de huidige situatie is dat de provincie zich sterker dan nu primair via BiSC zal manifesteren in het bibliotheekveld. BiSC heeft de opdracht om bibliotheken te ondersteunen conform de wet en de innovatieagenda en doet in principe zelf zaken met de bibliotheken. Hoe de afstemming precies vorm krijgt bepaalt BiSC zelf. Daarbij moet BiSC uiteraard steeds aantonen dat het de juiste dingen doet op meest effectieve en efficiënte manier. Draagvlak bij bibliotheken is daarbij een vanzelfsprekende voorwaarde die ook expliciet dient te worden getoetst.

Het voorstel is om twee keer per jaar een gesprek te arrangeren tussen bibliotheken, BiSC en de gedeputeerde over de grote lijnen. Een natuurlijke keuze zou zijn om aansluiting te zoeken bij het jaarverslag en het concept-jaarplan van BiSC.

In het gesprek tussen provincie en gemeenten wordt de nadruk gelegd op de inhoud op een wat abstracter niveau, in relatie tot de wet en de innovatieagenda. Ook in de zogenaamde Cultuurpacten zou de link moeten worden gelegd met de innovatieagenda. Het voorstel is om met dat doel een keer per jaar een netwerkconferentie voor bestuurders en ambtenaren te organiseren, in afstemming met de provincie en BiSC.

De verkenning die voor deze visie is uitgevoerd leert dat er geen redenen zijn voor een fundamentele wijziging van het provinciaal beleid ten opzichte van 2013. De gezamenlijkheid die in Utrecht is bereikt in de afgelopen jaren moet behouden blijven. De infrastructurele taken blijven even belangrijk en ook het innovatieprogramma blijft relevant. Elke wettelijke bibliotheek zou mee moeten kunnen blijven doen op die onderdelen die de bibliotheek het beste passen. Een aanscherping van de roldefinitie conform de wet, het aansluiten bij de gezamenlijke innovatieagenda voor het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen en het loslaten van 'lijn 3' zijn de belangrijkste wijzigingen.

5.3 Strenger sturen op doelen en resultaten, meer vrijheid in proces

In de overeenkomst die bibliotheken en BiSC in het voorjaar van 2016 met elkaar sloten staat dat de bibliotheken hun krachten willen blijven bundelen bij de strategische opgaven om hun kerntaken op een moderne manier in te vullen. Zij legden daarbij expliciet vast dat zij *waar mogelijk en zinvol* samen willen blijven optrekken. Deze pragmatische aanpak, waarbij meedoen niet verplicht is en waarbij BiSC steeds het draagvlak van individuele bibliotheken test, biedt ook de beste kansen voor het vervolg. Duidelijk is dat bibliotheken niet ontvankelijk zijn voor blauwdrukken en kant-en-klare oplossingen. Het advies is: niet voor-

schrijven, maar wel uitdagen. Overtuigingskracht en doorzettingsvermogen van de bibliotheken zelf bepalen doorgaans de mate waarin ambities ook daadwerkelijk kunnen worden waargemaakt. Daarbij kunnen landelijke initiatieven een belangrijke rol spelen, maar niet op een dwingende manier. Maatwerk is altijd nodig. De kracht van het Utrechtse provinciale netwerk bepaalt uiteindelijk in hoeverre vernieuwingen een provinciaal schaalniveau kunnen bereiken. De manier van werken die BiSC hierin heeft te spelen is verbindend, motiverend en dienstbaar. De provincie kan BiSC daarbij in de juiste positie brengen en houden.

Flexibilisering en beperkte herpositionering

Het is nodig dat de provincie BiSC meer vrijheid en ook wat meer middelen geeft om de eigen rol op de beste manier vorm te geven, waarbij wordt aangesloten op de wensen en situaties van de bibliotheken. Een eerste stap is het toekennen van de middelen uit 'lijn 3'. Maar tegelijk daarmee zou het goed zijn om het mandaat voor de organisatie te verruimen. Soms doen zich urgente situaties voor en hebben de bibliotheken behoefte aan snelheid. BiSC moet snel kunnen schakelen en zelf keuzes kunnen maken. Er zal ook binnen BiSC geleidelijk een verschuiving van de middelen moeten plaatsvinden, namelijk van beheer naar innovatie van de dienstverlening. Vanwege al deze redenen is het niet handig om de grenzen tussen innovatie en infrastructuur strikt te definiëren.

Naast deze flexibilisering is het wenselijk om BiSC te vragen de doelen scherper te formuleren en ook meer eer te leggen in de monitoring (kwalitatief en kwantitatief) van resultaten. De beoogde effecten uit de cultuur- en erfgoednota kunnen daarbij als vertrekpunt dienen. Tegelijk zal vooruitgang moeten worden geboekt in de realisatie van meer transparantie in de kosten.

Professionaliseringslag

Van BiSC mag worden gevraagd een meer robuuste innovatieportfolio te gaan hanteren met minder onderdelen en meer deelnemers per programma. Het accent in de werkzaamheden zou moeten komen te liggen op implementatie van vernieuwingen. Daarbij kan van BiSC worden gevraagd om in samenspraak met bibliotheken de betrokkenheid van derden (bedrijfsleven, overheden en maatschappelijke partners) in projecten te vergroten. Om al deze ambities mogelijk te kunnen maken zou BiSC in de gelegenheid moeten worden gesteld een professionaliseringslag te maken.

Voor verdere invulling van deze rol kan wederom houvast worden gevonden in de beschrijving van de provinciale rol uit de gezamenlijke innovatieagenda voor het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen. Hierna wordt hij letterlijk weergegeven inclusief de specifieke opgaven in de drie verschillende innovatiefasen die de agenda onderscheidt:

- Weten welke bibliotheken met welke innovaties bezig zijn en weten op welke thema's innovatie wenselijk is.
- Versterken en ondersteunen van innovaties op lokaal niveau.
- Participeren in samenwerkingsverbanden rond innovatie met bibliotheken en andere POI's of in communities of practice.
- Zelf innovaties ontwikkelen op grond van gesignaleerde behoeften en op verzoek van bibliotheken of provincies. De innovatie van het interbibliothecair leenverkeer is een expliciete taak van de POI's conform de Wsob.
- Scharnierfunctie vervullen tussen lokaal en landelijk. Verzamelen van informatie over innovaties en zorg dragen dat lokale innovaties beschikbaar worden gesteld aan andere bibliotheken en in andere provincies. Landelijke programma's, afspraken en effectieve innovaties onder de aandacht brengen bij lokale bibliotheken en de implementatie ervan bevorderen.
- Signaleren en stimuleren van cross-overs tussen bibliotheken en economische en sociale opgaven waar gemeenten en provincies mee te maken hebben.
- Kennis delen en afstemmen met andere POI's ten einde de innovatiekracht en -middelen zo goed mogelijk samen en op elkaar afgestemd in te zetten.

Fase bedenken

- Versterken innovatiecultuur en idee-ontwikkeling bij lokale bibliotheken.
- Ideeën en innovaties delen met andere provincies en landelijke netwerkpartners om te komen tot afstemming en samenwerking.

Fase experimenteren

- Inventariseren van experimenten die extra ondersteuning verdienen.
- Ondersteunen van experimenten (met expertise, geld of mankracht), met name op het gebied van monitoring en doorontwikkeling.
- Afstemming van experimenten in het netwerk bevorderen.
- Helpen verspreiden van de resultaten van experimenten in het netwerk.
- Stimuleren van het provinciaal en landelijk beschikbaar stellen van innovaties die zichzelf in de experimentfase voldoende hebben bewezen.

Fase beschikbaar stellen

- Bij lokale bibliotheken onder de aandacht brengen van de innovaties die breed beschikbaar zijn en de implementatie ervan bij bibliotheken bevorderen en stimuleren (zoals bijvoorbeeld bij BoekStart en de Bibliotheek op school wordt gedaan).
- Signaleren van mogelijkheden voor verdere verbetering van de beschikbare producten en diensten (permanente verbetering).

BiSC is op de goede weg en kan op aanzienlijk draagvlak rekenen onder de bibliotheken. Dat is wel eens anders geweest. De provincie kan deze positieve ontwikkeling een extra zet geven door de positie van BiSC te versterken. Tegelijkertijd met dit 'loslaten' is het zaak dat de sturing op resultaten wordt aangescherpt. Beoogde doelen in de afspraken met BiSC, ook in de innovatieportefolio, dienen helder te worden geformuleerd en in termen van kwaliteit en kwantiteit stelselmatig te worden gemonitord. Deze wat zakelijker aanpak vergt ook dat BiSC zelf een professionaliseringslag maakt.

**DE DIRECTEUREN
AAN HET WOORD**

ERIC DE HAAN

directeur Bibliotheek Angstel,
Vecht en Venen

Op welke prestaties en/of kenmerken van uw bibliotheek bent u trots?

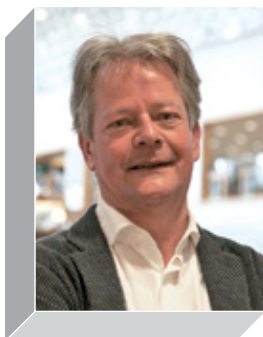
Op de positieve maatschappelijke effecten die de bibliotheek heeft op haar inwoners. Maar ook op de goede relatie met de gemeentes én de durf om innovaties te gaan uitvoeren en inzetten, bijvoorbeeld binnen het sociaal domein. Daarnaast zijn wij erg trots op de samenwerking met vele partijen in het lokale veld en de positieve rol die al onze medewerkers hierin spelen.

Wat ziet u als de grootste opgave voor uw bibliotheek in de komende jaren?

De grootste opgave is het verder uitvoeren van de transitie van uitleenorganisatie naar kennis- en informatieplatform van een lerende gemeenschap. Daarnaast is het cruciaal dat we de benodigde resources en capabilities hiervoor weten vrij te maken, te creëren en in te zetten. Dat betekent ook doorgaand innoveren, niet alleen als organisatie maar ook in onze producten en diensten.

Waar ligt volgens u de meerwaarde van het provinciale netwerk?

De meerwaarde ligt bij het bereiken van meer efficiency in ICT en transport, maar ook bij het opstellen van gezamenlijke klantstrategieën en deze daadwerkelijk uitvoeren. Verder is binnen het provinciale netwerk kennisdeling en innovatie van groot belang.

ERNO DE GROOT

directeur Bibliotheek Eemland

Op welke prestaties en/of kenmerken van uw bibliotheek bent u trots?

Ik ben trots op de positie die de bibliotheek heeft verworven als centrale speler in leesontwikkeling, zowel in het onderwijs als bij het informeel leren.

Wat ziet u als de grootste opgave voor uw bibliotheek in de komende jaren?

De grootste opgave is om het lokale centrum voor kennisontwikkeling en kennisdeling te worden.

Waar ligt volgens u de meerwaarde van het provinciale netwerk?

Een provinciaal netwerk ondersteunt en faciliteert de bibliotheek bij haar lokale inspanningen. Daar ligt de meerwaarde.

MIRJAM VAN DEN BREMEN
directeur Bibliotheek Het Groene Hart

Op welke prestaties en/of kenmerken van uw bibliotheek bent u trots?

Wij zijn een bibliotheek met, voor en door de inwoners van ons werkgebied: de gemeenten Montfoort, Oudewater en Woerden. Er is veel gebeurd in de Bibliotheek Het Groene Hart sinds 2012: zeer ingrijpende bezuinigingen met als resultaat onder andere het sluiten van drie openbare bibliotheekvoorzieningen en een reorganisatie. Desondanks is de bibliotheek erin geslaagd het moraal hoog en de dienstverlening draaiend te houden. Bovendien hebben we een veranderslag in gang weten te zetten. Daar zijn we met zijn allen heel erg trots op.

Wat ziet u als de grootste opgave voor uw bibliotheek in de komende jaren?

Ik zie drie grote uitdagingen: de eerste is om alle medewerkers mee te krijgen in de noodzakelijke veranderingen. De tweede grote uitdaging ligt in het voeren van het goede gesprek met de drie gemeenten over de rol die de bibliotheek kan spelen in het realiseren van gemeentelijke doelstellingen. Een belangrijk punt dat in dit gesprek aan de orde moet komen is op welk niveau de subsidie voldoende en realistisch is in verhouding tot de dienstverlening waarmee we de gewenste effecten in de samenlevingen van Woerden, Montfoort en Oudewater willen bereiken. De derde uitdaging is het meenemen van leden, bezoekers en vrijwilligers in de noodzakelijke veranderingen binnen de kernen. Daarbij lopen we tegen een lastig probleem aan: zonder extra financiële middelen is handhaving van de huidige spreiding niet langer houdbaar. Gekeken naar de afstand van inwoners tot de voorzieningen, vooral kwetsbare groepen als jeugd en ouderen, is handhaving van de bestaande spreiding echter wel belangrijk.

Waar ligt volgens u de meerwaarde van het provinciale netwerk?

Samen organiseren wat samen kan; dat is goed voor kwaliteit en continuïteit, is kostenefficiënter dan ieder voor zich en geeft slagkracht bij de vernieuwing en constante ontwikkeling van de bibliotheekfuncties. Nu en in de toekomst. Het provinciale netwerk, daarin weer gesteund door het landelijke netwerk, biedt de beste garantie voor de inwoners van de provincie Utrecht voor lokale of regionale toegang tot bibliotheekfuncties.

GERT STAAL

directeur Bibliotheek Lek & IJssel

Op welke prestaties en/of kenmerken van uw bibliotheek bent u trots?

Vooral op de inzet van sociale media, de grote lokale betrokkenheid en de inzet van vrijwilligers ben ik trots. Maar zeker ook op het in stand houden van de bestaande dienstverlening onder zware omstandigheden.

Wat ziet u als de grootste opgave voor uw bibliotheek in de komende jaren?

De grootste opgave is de transformatie naar een innovatieve, extern gerichte en interactieve organisatie die daadwerkelijk meer is dan een gebouw met boeken. We hebben moeite om van oude zienswijzen en formats los te komen. Zowel bij onszelf als bij onze belangrijke stakeholders leven oude beelden die aan herwaardering toe zijn.

Waar ligt volgens u de meerwaarde van het provinciale netwerk?

Binnen het provinciale netwerk is het mogelijk om kennis en ervaring te delen, maar ook innovaties en innovatiemethodieken. Daarnaast levert het netwerk kostenbesparingen op en lukt het om kritische massa te behouden als het gaat om logistiek en ICT. Een gezamenlijke klantstrategie is ook een belangrijke meerwaarde.

TON VAN VLIMMEREN

directeur Bibliotheek Utrecht

Op welke prestaties en/of kenmerken van uw bibliotheek bent u trots?

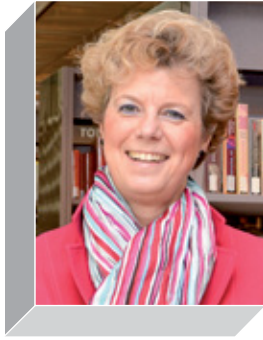
Dat zo veel burgers van Utrecht elke dag weer de bibliotheek ervaren als een plek die het waard is om te bezoeken en te benutten.

Wat ziet u als de grootste opgave voor uw bibliotheek in de komende jaren?

De bestaande dienstverlening behouden en vernieuwen zodat die blijft passen in de huidige tijd en nieuwe dienstverlening te ontwikkelen met een inhoud en in een tempo dat maakt dat de bibliotheek relevant blijft voor de burgers.

Waar ligt volgens u de meerwaarde van het provinciale netwerk?

In het efficiënt regelen van de bedrijfsvoering waardoor de focus in de bibliotheken kan blijven liggen op de dienstverlening.

MIEKE VAN DIJK
directeur Bibliotheek Veenendaal

Op welke prestaties en/of kenmerken van uw bibliotheek bent u trots?

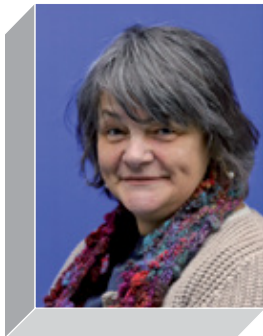
Op onze brede invulling van de vijf kerntaken waar wij met een relatief kleine organisatie vorm aan geven. In de lokale gemeenschap zijn we een actieve samenwerkingspartner voor veel verschillende partijen, waarbij kwaliteit, samenwerking en ondernemerschap de trefwoorden vormen.

Wat ziet u als de grootste opgave voor uw bibliotheek in de komende jaren?

Het behouden en uitbreiden van de maatschappelijke relevantie voor de hele Veenendaalse samenleving is de grootste uitdaging. Dat betekent dat de bibliotheek niet alleen een rol speelt in het sociale domein maar ook een plek is en blijft waar cultuur, kennis en ontmoeting als vanzelfsprekend bereikbaar zijn.

Waar ligt volgens u de meerwaarde van het provinciale netwerk?

De meerwaarde ligt in het bieden van ondersteuning en in het vertalen van landelijke ontwikkelingen naar lokaal aanbod. Het provinciale netwerk kan innovatie op een krachtige manier stimuleren.

MARIET WOLTERBEEK
directeur Bibliotheek Z-O-U-T

Op welke prestaties en/of kenmerken van uw bibliotheek bent u trots?

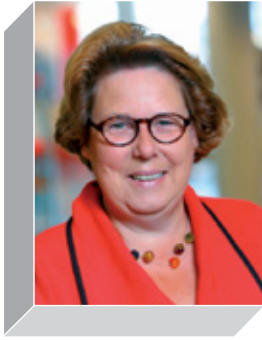
Het productenboek dat we hebben ontwikkeld. Daar ben ik trots op. Daarnaast zijn we ook op een goede manier bezig met effectmetingen en de omgang met partners in ons netwerk.

Wat ziet u als de grootste opgave voor uw bibliotheek in de komende jaren?

De belangrijkste opgave voor onze bibliotheek is het goed beantwoorden van 'de grote vraag'.

Waar ligt volgens u de meerwaarde van het provinciale netwerk?

De meerwaarde van het netwerk is eigenlijk heel simpel: samen sta je sterk.

GEMMA WIEGANT
directeur De Tweede Verdieping

Op welke prestaties en/of kenmerken van uw bibliotheek bent u trots?

Ik ben erg blij met de lokale informatie infrastructuur LocalConnect dat werkt in combinatie met het gezondheidsplein en het Nieuwegeinplein. Ook ben ik trots op het format voor context en duiding dat ontwikkeld is voor het maken van virtuele dossiers en het bijbehorende format voor de organisatie van debatten.

Wat ziet u als de grootste opgave voor uw bibliotheek in de komende jaren?

Het realiseren van een lokaal informatieaanbod, voorzien van context en duiding op thema's die relevant zijn in het dagelijks leven van de Nieuwegeiner. Daarnaast werken we hard om vorm en inhoud te geven aan de bibliotheek als centrum voor meningsvorming en debat. Bovendien zijn we bezig met communityvorming in het kader van persoonlijke ontwikkeling, informatieverwerving en kennisdeling.

Waar ligt volgens u de meerwaarde van het provinciale netwerk?

De professionele netwerkvorming en kennisdeling vind ik de grootste meerwaarde van het provinciale netwerk.

BONNE WESTDORP
directeur RegioCultuurCentrum Idea

Op welke prestaties en/of kenmerken van uw bibliotheek bent u trots?

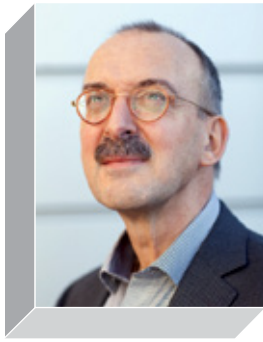
Idea is een multifunctionele cultuurorganisatie, die een breed spectrum van activiteiten biedt aan de burgers in vier gemeenten. Wij zijn trots op ons bereik in het primair onderwijs en de vernieuwende samenwerking met sociaal-maatschappelijke partners.

Wat ziet u als de grootste opgave voor uw bibliotheek in de komende jaren?

De bibliotheek moet slim consolideren en ambitieus innoveren. Dat betekent dat we moeten streven naar doelstellingen die een maximaal maatschappelijk rendement opleveren. Daarbij gaat het om de zelfredzaamheid van burgers en hen vaardiger, creatiever en meer betrokken maken.

Waar ligt volgens u de meerwaarde van het provinciale netwerk?

Door het provinciale netwerk kunnen we op een gemeenschappelijke wijze de klant benaderen. Het netwerk zorgt bovendien voor een efficiëntere backoffice en een goede regionale spreiding van bibliotheekvoorzieningen. Daarnaast biedt het ons de steun van een professionele provinciale ondersteuningsorganisatie.

PETER VAN EIJK
directeur BiSC

Op welke prestaties en/of kenmerken van uw bibliotheek bent u trots?

Vanuit BiSC ondersteunen wij de Utrechtse bibliotheken op een breed terrein. Kenmerkend is dat de samenwerking en het onderling vertrouwen toenemen en dat er sprake is van een groeiende gemeenschappelijke focus: zoveel mogelijk mensen in de provincie helpen om creatiever, slimmer en vaardiger te worden.

Wat ziet u als de grootste opgave voor uw bibliotheek in de komende jaren?

De hoofdpoging waar "de bibliotheek" voor staat, is relevant blijven voor bestaande klanten en relevant worden voor nieuwe klanten. Een succesvolle verbinding tussen programmering in fysieke bibliotheken en een lokale digitale klantstrategie is daarvoor een noodzakelijke succesvoorwaarde.

Waar ligt volgens u de meerwaarde van het provinciale netwerk?

Alleen ga je sneller, samen kom je verder". Dat is voor ons allemaal een belangrijk motto in het transitieproces richting een brede maatschappelijke bibliotheek. Het heruitvinden van onze organisaties staat op ieders agenda. In dat verband is het van grote betekenis om, met bestuurlijke bescherming en steun van de provincie, samen op te trekken als netwerkpartners.

BRONNEN

Hieronder zijn alleen de belangrijkste landelijke en provinciale bronnen weergegeven die van directe betekenis zijn geweest voor dit rapport of de achterliggende analyses. Naast van de onderstaande lijst is gebruik gemaakt van jaarverslagen, beleidsplannen en werkplannen van alle Utrechtse bibliotheken en die van BiSC.

- Adviescommissie Utrechts Bibliotheekstelsel (2010). *Een uitgelezen kans. Advies Bibliotheekstelsel in de provincie Utrecht*. Utrecht, Nederland.

- Biblioconsult (2013). *Maatschappelijke waarde van de Bibliotheek AVV. Rapportage*. Grave, Nederland.

- Provincie Utrecht (2013). *Een nieuwe aanpak voor het bibliotheekbeleid. Definitieve versie*. Utrecht, Nederland.

- Provincie Utrecht (2016). *Alles is nu. Cultuur- en erfgoednota 2016-2019*. Utrecht, Nederland.

- Koninklijke Bibliotheek (2016). *Gezamenlijke innovatieagenda netwerk openbare bibliotheekvoorzieningen. Leidraad voor gezamenlijke innovatie in de periode 2016-2018*. Den Haag, Nederland.

- KWINK groep (2016). *Provinciale taken in het bibliotheekstelsel. Onderzoek naar de invulling van de provinciale taken op grond van de wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob)*. Den Haag, Nederland.

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2014). *Notitie provinciale taken in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen*. Den Haag, Nederland.

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2015). *Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob)*, Den Haag, Nederland.

- VNG (2015). *Lokaal bibliotheekwerk. Een handreiking voor gemeenten*. Den Haag, Nederland.

- RIGO (2014). *De Maatschappelijke waarde van de bibliotheek*. Amsterdam, Nederland.

- Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken (2014). *De nieuwe bibliotheek. De open ruimte voor mensen en ideeën*. Utrecht, Nederland.

- SPN (2015). *Visie op de invulling van de WSOB door Provinciale Ondersteuningsinstellingen en de SPN*. Arnhem, Nederland.

COLOFON

Opdrachtgever:

Mariëtte Pennarts-Pouw, gedeputeerde Cultuur, Recreatie,
Milieu, Bestuur en Europa

Ambtelijk opdrachtgever:

Chantal van Doorn

Projectteam:

Thomas van Dalen (extern procesbegeleider),
Mirjam Cloo (projectleider tot 1 augustus 2016),
Charlotte de Lange (projectleider vanaf 1 augustus 2016),
Ria Smienk (projectmedewerker)

Redactie:

Thomas van Dalen, Thomas van Dalen Advies

Vormgeving en druk:

Pier19 Grafisch ontwerpers, Utrecht

drukwerkbegeleiding:

MMC provincie Utrecht /
Pier19 Grafisch ontwerpers, Utrecht

Oplage:

100

© Provincie Utrecht, april 2017

Provincie Utrecht

Postbus 80300, 3508 TH Utrecht
T 030 25 89 111